

Glasiło

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,

učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 7. Ljubljana, 1. mal. travna 1897. XXXVII. leto.

Vsebina: Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Josip Ciperle: Kulturne slike s Kranjskega. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Geslo: „Ne nazaj, ne navzdol, ampak naprej in navzgor“.

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

I.

Občne pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov.

1. Pravice.

Člen 9. Hišna pravica je nedotikljiva.

Obstoječi zakon z dné 27. vinotoka 1862, št. 88. drž. zak., v varstvo hišne pravice se s tem proglasi kot del tega državnega zakona.

Vsled tega člena ne sme nihče prodirati v naše stanovanje ali v njem bivati. Hišna preiskava se navadno vrši le v slučajih, v katerih se je dotičnemu tudi odvzela osebna svoboda. Navadno se zahteva za hišno preiskavo sodniško naročilo ali saj pismeno dovoljenje onih organov, ki imajo izvrševati hišno preiskavo. Varnostni organi smejo hiše preiskavati brez naročila, če se je zoper koga izdal zaporni ukaz, ali je dotičnega zalotil pri izvrševanju kaznjivega dejanja, ali pa ima pri sebi stvari, po katerih bi sodili, da se je udeležil kaznjivega dejanja. Za protizakonito izvrševanje hišne preiskave je odgovoren dotičen uradnik.

Člen 10. Ne skruni pisemske tajnosti; zaplenjenje pisem, razven v slučaju zakonitega zavora in hišne preiskave, je le dovoljeno v vojnem času ali na podstavi sodniškega ukaza po obstoječih zakonih.

Nikomur ni dovoljeno odpirati in brati pisma, ki so drugim namenjena. Odpiranje tujih pisem je torej kaznjivo dejanje. Javnim oblastim je le izjemno dovoljeno pisma ustavljeti v slučaju vojske, da se s tem zabranjuje izdaja vojnih načrtov in drugih tajnosti, kar bi moglo državi škodovati. Tudi pri zaporih in hišnih preiskavah sme dotična oblast ustavljeti pisma.

Člen 11. Peticijsko pravico ima vsakdo.

Peticije pod skupnim imenom smejo oddajati le zakonito priznane združbe in društva.

Peticijska pravica daje posamezniku kakor tudi vsem po državi priznanim združbam in društvom pravico, vladi, državnemu zboru in drugim zastopom predlagati prošnje, pritožbe in predloge. Ta pravica je omejena po določilu gledé na skupno ime in na število peticijo oddajajočih oseb, katerih ne sme nad deset biti.

Člen 12 Avstrijski državljani imajo pravico zborovati in društva ustanavljati. Rabo te pravice urejajo posebni zakoni.

Državljani imajo pravico snovati društva v različne svrhe. Delimo pa društva v politična in nepolitična društva.

Politična društva so ona, ki se bavijo z obravnavanjem javnih reči tako n. pr. z volitvami in drugimi državnimi reči. Politična društva ne smejo imeti podružnic in nikake zveze z drugimi avstrijskimi ali inozemskimi društvi. Člani takih društev ne smejo nositi posebnih znamenj. Inozemci, ženske in mladoletni ne morejo biti člani političnih društev.

Nepolitična društva služijo različnim namenom. Takim društvom prištevamo n. pr. zabavna društva, podporna-, obrtna-, planska-, znanstvena društva i dr.

Vsled pravice zborovanja smejo državljani prirejati javne shode v posvetovanje skupnih in javnih reči. Društvene in javne shode, njihov namen, kraj in čas zborovanja je saj tri dni prej naznanjati dotični politični oblasti (okrajnemu glavarstvu, magistratu, policijskemu ravnateljstvu), ki sme pošiljati na shod enega ali več zastopnikov. Dotičnega društva ali shoda predsednik je dolžen skrbeti za zakonito postopanje in red v zboru. Sme tudi zabranjevati ali ustavljeti besedo govornikom, pri neredih pa razpuščati sejo ali shod. Tudi vladni zastopnik ima take pravice ter sme tudi shod razpuščati.

Člen 13. Vsakdo ima pravico, z besedo, pisavo, tiskom ali podobami svoje mnenje v zakonitih mejah svobodno izražati.

Časopisja ni smeti izpostavlјati cenzuri, a tudi ne omejevati po koncesijskem sistemu. Upravne pošne prepovedi ne velјajo za tozemске tiskovine.

Do leta 1848. je bila omenjena pravica zelo omeјena. Početkom l. 1849. je določil državni zbor v Kromerizu „osnovne pravice“ državljanov, a kmalu je zopet nastopila reakcija in poostrili so cenzuro. Cesarjevo lastnoročno pismo z dne 31. grudna l. 1851. je zopet odpravilo osnovne pravice. Šele ustava nam je zopet zajamčila osnovne pravice.

Vsled cenzure so zahtevale oblasti, da so se jim predlagali spisi pred tiskom. Tako so se tiskali le od oblasti odobreni spisi ter prišli v javnost. Sedaj se pa predlagajo že tiskani časopisi in knjige državni oblasti v odobrenje.

Koncesijski sistem pa je omeјitev tiskovne svobode, po kateri treba za izdavanje časopisov posebnega vladinega dovoljenja, katero more vlada po svoji volji dajati ali pa odrekati.

Vladi je dovoljeno zaplenjevati tiskovine in časopise, ki bi mogli škodovati javnemu redu in varnosti, ne da bi sodnim potom postopala zoper izdajatelja ali pisatelja dotičnih spisov. To je objektivno postopanje. Vendar pa opravičuj zaplenjenje tiskovin sodnijski odlok. Vlada pa more izdajatelja in pisatelja ali odgovornega urednika tudi tožiti pred porotnim sodiščem (subjektivno postopanje.)

Člen 14. Popolna verska in vestna svoboda je vsakomur jamčena.

Uživanje državljanskih in političnih pravic je neodvisno od veroizpovedanja; vendar se ne smejo kratiti državljanske dolžnosti po veroizpovedanju.

Nikogar ne smeš siliti k cerkvenemu opravilu ali k udeležitvi cerkvene svečanosti, ako ni podrejen po zakonu v to opravičeni oblasti.

Državljani torej smejo svobodno voliti svoje veroizpovedanje in sicer imajo odrasli prestop k drugemu veroizpovedanju naznaniti dotični politični oblasti t. j. okrajnemu glavarstvu ali magistratu. Zaradi prestopa k drugi veri ali verskega prepričanja ni nikogar kaznovati. Navadno sledé otroci veroizpovedanju svojih starišev in ne morejo si sami voliti veroizpovedanje. Po dovršenem 14. letu more pa vsak državljan svobodno voliti veroizpovedanje.

Ako so stariši različnega veroizpovedanja, izgajajo se dečki v očetovi veri, deklice pa v veri svoje matere. Vendar pa morejo tudi

posebne pogodbe v takem slučaju drugače ukreniti. Prestopijo stariš k drugi veri, tedaj menjajo vero le otroci do 7. leta. Otroci med 7. in 14. letom, torej v dobi šolske dolžnosti, ostanejo še v prejšnji veri ter šele s 14. letom smejo prestopati k drugi veri.

Člen 15. Vsaka zakonito priznana cerkev in verska družba ima pravico skupne javne božje službe, urejuje in upravlja samostalno svoje notranje reči, ostane v posestvu in uživanju svojih za bogočastje, naučne in dobrodelne namene določenih ustanov in zalog, podvržena je pa, kakor vsaka družba, občnim državnim zakonom.

V Avstriji zakonito priznane verske družbe so: Katoličani vseh treh obredov (latinskega, grškega in armenskega obreda), starokatoliki luteranci avgsburškega in helveškega veroizpovedanja, unitarska cerkev, pravoslavni, armensko-gregorijanska cerkev in izraeliti.

V Bosni in Hercegovini je tudi pol milijona mohamedancev, ki imajo enake pravice.

Člen 16. Privržencem zakonito ne priznanega veroizpovedanja je dovoljena domača božja služba, da le ni niti protizakonita, niti nenravna.

Zakonito ne priznana veroizpovedanja torej nimajo pravice skupne javne božje službe.

Člen 17. Znanstvo je svobodno in svoboden je znanstva pouk.

Pravico, napravljati učilišča in vzgajališča ter učiti v njih, ima državljan, kateri je dokazal na zakonit način svojo sposobnost za to.

Domači pouk ni podvržen taki omejitvi.

Za verski pouk v šolah je skrbeti dotični cerkvi ali verski družbi.

Država ima gledé na vse šolstvo pravico najvišje voditve in najvišjega nadzora.

Vsakdo sme torej hoditi v javne šole, da si tam pridobi potrebno omiko. Tudi verske družbe smejo na svoje stroške ustanovljati šole. Zasebne šole so podrejene šolskim zakonom in morejo dobiti pravico javnosti v slučaju, da popolnoma ustrezajo dotičnim zakonitim zahtevam. Vsak državljan ima pravico samostojno raziskavati različne znanstvene stroke in svoje mnenje in uspehe ustmeno ali pismeno objavljati, ne da bi ga država mogla na kak način omejevati.

(Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

(Spisal Jos. Ciperle.)

9. Emona.

Rimljani osnovali so po Kranjskem prva mesta. Najodličnejše med temi je bila Emona, sedanja Ljubljana. Pravljica sicer pripoveduje, da jo je zasnoval že grški junak Jazon iz Tesalije. On odpeljal je namreč Medejo, hčer kralja kolhiške dežele. Kolhiška dežela je bila tam, kjer so sedaj tri ruske provincije Imeretija, Mingrelija in Gurija ob Kavkazu. Bežal je z njo po Donavi navzgor, iz Donave zavil jo je po Savi, in iz Save v Ljublanico. Pripluvši pa na to mesto, kjer je sedaj Ljubljana, nastopi zima. Zato utabori se tukaj, ter zasnuje Emono. Prihodnjo pomlad jadra zopet po Ljublanici navzgor do nje izvirka pri Vrhniki. Od tam nesó pa njegovi spremljevalci čolne na ramenih do Jadranskega morja, po kojem potem srečno priplujejo v svojo domovino Tesalijo.

To je se ve le pravljica. Istina pa je, da so Rimljani sezidali tu svoj tabor pod vladno cesarja Avgusta. Ta tabor dvigal se je na sedanjem Mirji. Ostanki njegovega ozidja vidijo se še dan danes. Oni merijo 412 m na dolgost in 317 m na širokost. V tem taboru bilo je prostora za tri rimske legije.

Poleg njega so se naselili pa kmalu tudi civilni prebivalci. Saj tako se je godilo skoro poleg vsacega taborja. Prebivati se je zdelo Rimljanom le tam varno, kjer so imeli poleg sebe vojake. Tudi na sedanjem Gradu sezidali so rimsko trdnjavo ali „kastél.“ To ime se je pa še ohranilo. Še dan danes govoré Ljublančani: „Grem na kastél,“ — ali pa: „Pridem s kastela.“ Stara imena se čudovito dolgo ohranijo med narodom. Tako bo tudi najbrž ostalo ime „Blatna vas“ v Ljubljani, naj jo Ljublančani še tisočkrat prekrstijo v „Kolodvorske ulice“. Ljublančani, posebno starejši, še mnogo raje zahajajo v Blatno vas, nego v Kolodvorske ulice. Mnogo imen bi pa tudi res ne bilo treba prekrščevati, če tudi niso posebno lepa. Zakaj neki ne prekrstijo nasprotno Rožnih ulic, saj te ulice tega lepega imena tudi ne zaslužijo.

Emona dobila je tudi v o d o v o d, v koji so bili napeljeni studenci z Glinca nad Dravljami. Izkopan je bil skozi sedanjo Kamno gorico, dalje čez Draveljsko gmajno, Zgornjo in Spodnjo Šiško ob znožji Šišenskega hriba in ob Latermanovem drevoredu, ter se je končal v starem Ljubljanskem predmestju v Gradišči.

Pri raznih izkopavanjih v sedanjem stoletju našli so na mnogih krajih v Ljubljani razne ostanke iz rimskih časov. Tako n. pr. je stal pred nekdanjimi tako zvanimi „nemškimi vrati“ amfitejater; pri zidanju zgornje realke zasledili so na rimsko kopel; in sedanja Kri-

ževniška cerkev stoji tam, kjer se je dvigal pod Rimljani tempelj boga Neptuna. Razen tega boga imela sta pa še v Ljubljani svoji svetišči: Serapis in Savus. (Savus-Sava.) Ime te reke je namreč v latinskem jeziku moškega spola.

Gotovo je imela Emona tudi svojo šolo, saj so zasnovali rimski cesarji v vsacem količkaj odličnem kraju učilišča.

Ob Tržaški in Dunajski cesti so bili pa grobovi, kajti Rimljani so pokopavali mrlične vedno ob cestah.

10. Rimska imena po Kranjskem.

Našemu Triglavu dali so Rimljani ime: mons Tullus. Tedaj že njim je bil znan naš orjak. Čudno je pa le to, da naš slavni Valvazor tega hriba ne pozna. — Kraševsko gorovje imenovalo se je v rimskih zemljepisih: mons Carusadius, in Snežnik na Notranjskem nosil je ime: mons Albius.

Jezer Kranjskih je bilo znano Rimcem le dvoje: lacus lugeus, t. j. Cerkniško jezero, in lacus auracius, t. j. Blejsko jezero.

Rek so poznali več. V prvi vrsti se imenuje Savus (Sava), Corcaras (Krka), Colapis (Kolpa) in Frigidus (Vipava).

Razen Emone zasnovali so Rimljani še mnogo družih mest. Tam, kjer se dviga sedanji Kranj, stalo je rimsko mesto Santicum, kakor piše Hicinger. — Ravno tako stalo je v okolici Višnje gore mesto Magnania. Vsaj tako trdi Valvazor. — Sedanja Vrhnika se je imenovala pod Rimljani Nauportus. Ta kraj je bil pa že zasnovan, preden so prišli Rimci v naše kraje. Ti so ga le razširili in utrdili. — Trebnje je imelo ime Praetorium Latobiorum. — Vas Vihre pri Krškem stoji na mestu, kjer je bil sezidan rimski Municipium Flavicorum Neviodunum. — Sedanji Ig pri Ljubljani se je zoval Magnus Vicus. — Tudi Idrija je že bila rimska naselbina, ki se je klicala „ad Silanos“, kakor piše Linhart. — Na hribu Soviči nad Postojno dvigal se je rimski kastel Poreston imenovan, isto tako so našli na Veliki Trati nad Št. Vidom pri Ljubljani ostanke kastela iz lesa. Zadnji stal je pa že v predrimskih časih.

11. Rimske ceste.

Najiminitnejša na Kranjskem je bila ona rimska cesta, ki je vodila iz Ogleja v Celje. Glavne postaje na nji so bile:

1. Fluvio frigidus, t. j. sedanja Ajdovščina na Goriškem.
2. Ad Pyrum in Alpe Julia. Sedaj se imenuje ta kraj Hrušica. Tudi celo gorovje, na kojem leži ta kraj, zove se Hrušica.

Najviši vrh tega gorovja je Javornik (Kranjski Rigi) 1242 *m* nad morjem. Nanj vede rudeče zaznamovana pot ravno iz sela Hrušica, ki leži že sama 867 *m* nad morjem. V nji vidi se iz rimskih časov četverovoglat zid, kojega vsaka stran meri blizo 70 metrov. — Kakor se lahko razume, je bila stara rimska cesta ona, ki še dan danes vede iz Cola, skozi Podkraj, Hrušico v Logatec.

3. Longaticum, sedanji Logatec.

4. Nauportus, sedanja Vrhnika. Že v predrimskih časih stal je ta kraj, ki je bil velevažen za trgovino. Tu nakladali so se razni pridelki starega Ilirika na barke, ter so se prevažali potem dalje po Ljubljanici in Savi; ali so se pa skladali z bark oni, ki so prišli iz severnih krajev po Savi in Ljubljanici nazgor. Od tod so se potem prevažali dalje po cesti v Oglej ali pa še v kak bolj na jugu ležeč kraj.

Tudi tu najdemo še ostanke nekdanjega rimskega tabora, ki je zavzemal skoro štiri orale površja. Obdajal ga je zid, kojega vsaka stran merila je skoro 150 metrov. Kraj Mirke pri Vrhniki ima od tega zidú svoje ime, kakor Mirje v Ljubljani.

A tudi na višavah med Logatcem in Vrhniko našli so ostanke rimske trdnjave, koje narod še dan danes imenuje „Ajdovski zid“.

5. Emona.

6. Savo fluvio, to so sedanje Črnuče.

7. Ad Quarto decimum v okolici Mengeša.

8. Ad Publicanos stalo je tam, kjer je sedaj vas Lukovica.

9. Altrans, to je sedanja Trojana. Tudi tukaj je bila rimska trdnjava. Ostanke njenih zidov se poznajo še dan danes pod cerkvijo sv. Mohorja. Od njih ima tudi občina Podzid svoje ime.

Druga imenitna cesta je pa vezala Emono s Siskom. Postaje na nji so bile:

1. Ad Acervos. Sedaj se imenuje ta kraj Zatičina. V predrimskih časih stalo je tam ilirsko gradišče, in krog njega mnogo velikanskih gomil, v kojih so počivala trupla starih Ilircev. Tacih gomil nahaja se pač še mnogo po družih krajih na Kranjskem. O njih spregovorim tudi o priliki kaj več. Po njih imenovali so potem Rimljani to postajo „Ad Acervos“, t. j. po naše „pri gomilah“.

2. Praetorium Latobicorum, sedaj Trebnje. Ta kraj zopet dobil je svoje ime po prebivalcih. Rimci so imenovali one Ilirce biva-joče v tem kraju Latobike, ti so taki, ki prebivajo ob močvirji. Sedanji Ljubljančan bi jih zoval „morostarje“.

3. Crucium, to so sedanje Griblje pri Št. Jarneji.

4. Noviodunum, sedaj vas Vihre pri Krškem.

5. Romula imenuje se pa sedaj Jesenice, ki leže tik hrvatske meje.

Tretja rimska cesta je šla čez Ljubel v Virunum, ki je ležalo pri Celovci. — Četrta speljana je pa bila iz Ložke doline na Notranjskem v dolino reke Krške. Od te ceste odcepila se je pa druga, ki je peljala na Ig. — Peta rimska cesta je pa vezala Krško dolino z dolino reke Kolpe. Pri Črnomlji ohranjen je še dobro kos te ceste. — Poleg teh zgradili so Rimljani pa še mnogo drugih manjših cest in potov po Kranjskem. (Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Dvaindvajseto poglavje.

Huda vest se ne da zadušiti s prekanjeno premetenostjo.

Od Krznarja se napoti starešina k Petru Boltetu. Medpotoma pride nehote do Marko Klinca, kjer se vstavi. Če bi ga bil popred zagledal, bil bi se ga gotovo ognil, kajti odkar se je pravdal z Juri-jevim očetom, bilo bi jednemu kakor drugemu tesno pri srečanju, kadar bi se kje sešla; toda, kakor rečeno, iz nenada naleti starešina na oglu stranske ceste uprav na Marko.

„Ali si ti?“ izpregovori starešina.

„Da, kakor sem dolg in širok“, odgovori mu Marko.

Starešina: Kako je to, da ne prideš nič več k meni, na denarje tudi ne misliš, ki sem ti jih posodil.

Marko: Zdaj nimam denarja. Ako stvar premislim dobro, me je groza, ker sem tvoj denar tako drago plačal.

Starešina: Takrat, ko sem ti dal denar, nisi tako govoril; to ni lepo od tebe.

Marko: Bodi lepo ali grdo! Ali je to lepo, da od tistega časa, odkar sem dobil denar od tebe, nimam niti jedne mirne ure?

Starešina: Ne brbljaj tako, Marko! Vsaj nisi nič neresničnega govoril.

Marko: To ti vedno trdiš, toda meni vest pravi, da sem krivo prisegal.

Starešina: To ni resnica, Marko! Pri duši moji, da to ni res. Ti si le prisegel na to, kar se ti je čitalo, in to je bilo jasno pisano. Jaz sem ti več kot stokrat čital — in ti si vselej pritrdil in rekel: „Na to lahko prisežem“. Mari nisem postopal pošteno in odkrito? Čemu se jeziš in izgovarjaš. Sicer pa vem, da te dolg peče, govoriš pa tako zavoljo tega, da bi te čakal še dalje.

Marko: Motiš se, starešina! Ni tako. Ako bi imel denar, takoj bi ti ga vrgel pred te, samo da te moje oči ne vidijo več, kajti čim te opazim, srce mi postane nemirno.

„Ti si tepec“! pravi starešina, ali tudi njemu bije pri tem srce nemirno.

Marko: Jaz sem poslušal dolgo, kako si govoril, toda že s početka mi ni dopadlo, ker se mi je zdelo, da je sodnik tako govoril, kakor bi bil moja izpoved razumel drugače.

Starešina: Kaj briga tebe ono, kar je sodnik razpravljal ustmeno. Ti si prisegel samo na to, kar se je čitalo iz listka.

Marko: Ali on je vender sodil po tem, kakor se je govorilo in kakor je razprava tekla ustmeno.

Starešina: Ako je bil sodnik nespameten, to tebe nič ne briga; imel je spise pred seboj, in če mu niso bili dovolj jasno napisani, lahko bi bil ukazal drugače napisati jih.

Marko: Vem dobro, da imaš vedno polno izgovorov, toda to mi vender ne umiri srca; pri vsakem obhajilu mi je tako hudo, da bi se pogreznil v črno zemljo. Oj, kaka sreča bi bila, da bi se pri tebi nikoli zadolžil ne bil. Oh, da bi te nikoli ne bil poznal! Bolje bi bilo za me, da bi bil popred umrl, predno sem tako prisegel.

Starešina: Za božjo voljo, Marko! Ne žalosti se toliko, ne nori! Le pomisli na vse! Mi postopamo oprezno. V svoji navzočnosti sem vprašal državnega zastopnika glasno in jasno: More li Marko na kaj drugega priseči, razen na ono, kar je na listku? Povejte mu, on ne razume vsega natančno. Ali se še spominjaš, kaj je on na to odgovoril?

Marko: Da, toda potem je — —

Starešina: Hm, rekel je pač naravnost: Marko ne more niti za las drugače priseči, kakor na to, kar stoji pisano na listku. Ni li govoril te besede?

Marko: Briga mene to, kar je on govoril!

Starešina: Sevede, te briga. Mari ti to še ni dovolj?

Marko: Nil! Pusti me, da ti vse povem, kajti le tako in nič drugače mora biti! Zastopnik ti je bil dolžan, kakor jaz; a ti veš dobro, kak junak je bil in kako je postopal. Za me je to slaba tolažba, kaj govori tako lakomen človek.

Starešina: Ne glej na njegovo življenje, nego na to, da je razumel, kar je govoril.

Marko: Ne vem, če je to razumel, vem pa, da ni živel tako, kakor bi se mu spodobilo.

Starešina: To se tebe prav nič ne tiče.

Marko: Jaz pak menim, da se tiče tudi mene. — Ako vidim, da človek v nekaterih stvareh ni pošten, ne sme se mu veliko zaupati. Radi tega se bojim, da me je ta malopridnež, tvoj gospod namestnik, preslepil, mislim torej, da se njegovo življenje tiče tudi nekoliko mene.

Starešina: Izbij si iz glave take misli, Marko, ti si prisegel le na to, kar je resnica.

Marko: Tudi jaz sem dolgo mislil tako, ali zdaj ne mislim, ker vest moja mi ne da nič več miru. Ubogi Jurij! Po dnevi in po noči, vedno mi je pred očmi in zmirom ga čujem, kako v potrebi, pomanjkanji, nevolji in v gladu k Bogu proti meni zdihuje. Oh, njegovi otroci bolehajo, rumeni so, slabotni in črni kakor cigani; bili pa so lepi, zdravi, cvetoči kakor angelji, in moja kriva prisega jih je pahnila v tako revščino.

Starešina: Jaz sem imel na vsak način prav, ker tako je bilo, kakor sem govoril. Zdaj je Jurij vzet na delo pri zidanji cerkve, tako si lahko opomore.

Marko: To mi ni nič mar. Če bi ne bil prisegel, bilo bi mi vse jedno, ali je Jurij bogat ali reven.

Starešina: To naj ti ne dela preglavice, kajti jaz sem imel prav.

Marko: Tega si ne morem iz glave zbiti. Ako bi mu bil podrl hišo in vzel vse njegovo imetje, ne bilo bi mi tako hudó pri srcu. Oj, starešina, starešina! Zakaj sem uprav jaz to naredil? Oh, kmalu pride zopet sveti postni čas! Kako srečen bi bil, da sem tisoč metrov pod zemljo!

Starešina: Za Boga, Marko, ne upij tako na cesti, lahko te kdo sliši! Ti se mučiš zastonj, ker vse je gola resnica, kar si izpovedal.

Marko: Bodi temu tako ali tako, resnica pak je vender, da bi Jurij še danes imel travnik, ako ne bi bil prisegel.

Starešina: Nisi ga otél njemu, niti meni dal — in kaj vraga te tako skrbi, čegav je travnik.

Marko: Čegav je travnik, briga me malo, ali da sem prisegal po krivem, to mi — odpusti mi Bog — dela veliko skrbi.

Starešina: Ni res, da si prisegal po krivem; ono, na kar si prisegal, bilo je resnično.

Marko: To je samo zasukano. Jaz nisem rekel sodniku, kako sem razumel pisanje, a da ga je sodnik umel drugače kakor jaz, je resnica; ti pa govori, kakor se ti ljubi. Jaz pa vem — in tudi čutim, da sem bil Judež, izdajalec, moja prisega pa — govori ti kakor ti je drago — bila je kriva prisega.

Starešina: Obžalujem tebe in tvojo nespamet, Marko, vidim, da si bolan. Zdiš se mi tak, kakor bi bil vstal iz groba. Kadar pa je kdo bolan, prikazuje se mu vse drugače. Umiri se, Marko, pojdi z menoj na dom, da izpijeva čašo vina!

Marko: Ne ljubi se mi, ker me ne more na tem svetu nič več okrepiti.

Starešina: Umiri se, Marko! Izbij si to iz glave, pa pozabi na to, dok okrevaš. Takrat bodeš zopet izprevidel, da imam prav; tvoje pismo pa raztrgam, da boš bolj miren.

Marko: Ne tako, starešina! Le obdrži pismo. Če bi od gladu žrl tudi lastno meso, skrbel bodem, da ti poplačam še ta ostanek dolga. Ne maram, da bi natovoril na svojo dušo krvav denar. Si me li prevaril, ali če me je preslepil namestnik, no, to mi morda odpusti ljubi Bog, kajti jaz nisem mogel tako daleč misliti, kakšne nasledke bi vtegnila moja prisega imeti.

Starešina: Vzemi to pismo, Marko! Glej, jaz ga raztrgam pred teboj in prevzamem vse na se. Umiri se zdaj!

Marko: Vzemi na se, kar ti drago, starešina, dolg ti že plačam. Po jutrašnjem prodam svojo praznjo obleko, da se te rešim.

Starešina: Misli na kaj bolj pametnega! Tebi se — Bog ti odpusti grehe — meša. No, jaz moram dalje.

Marko: Hvala Bogu, da že vender odhajaš! Ako bi ostal še dalje tukaj, zmešalo bi se mi poleg tebe.

Starešina: Prosim te za Boga, umiri se! In zdaj sta šla narazen.

Ko pa je starešina ostal sam, moral je — in proti svoji volji zdihniti: „Še tega se mi je manjkalo, kakor da bi danes že ne bil prestal toliko neprimerno.“

Kmalu pa zaduši svojo slabo vest — in nadaljuje:

„Smili se mi ta nesrečnež, ker se tako žalosti. Ali nima prav, ker to ga nič ne briga, kako ga je razumel sodnik. Kdo vruga bi prisegal, ako bi se prisega tako natančno in ostro tolmačila. Vem tudi jaz, kako drugi ljudje tolmačijo prisego po svojem razumevanji, in to baš tisti, ki bi morali najboljše razumeti; vest jih pa vender ne grize; dočim se kakemu siromaku, kateri misli kakor Marko, zdi, akoravno mu je vse jasno, da so ga prevarali. Pri vsem tem bi bilo tudi meni ljubo, če bi se mogel otresti teh misli, ki me vznemirjajo neprenehoma. Grem nazaj v hišo, da izpijem čašo vina.“

Tako je govoril, in kar je govoril, tega se je tudi držal.

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Goriškega. (Resna beseda učiteljstvu na Goriškem.)

„Primorska je jedina v naši državi, koje učiteljstvo nima svojega lista, kar gotovo ne dela posebne časti našim sosedom.“

„Učit. Tov.“ str. 132, l. 196.

Ta stroga, a žalibog istinita obsodba, daje mi povod, da spregovorim nekaj besed z namenom, da ne ostanejo „glas upijočega v puščavi.“ Učiteljstvo slovensko je lahko ponosno na svoje delovanje v l. 1896. Na prvem mestu naj omenim našo „Zavezo“,

katera je konečno prišla do prepričanja, da „ljudska šola naj se podržavi“, ako noče učiteljstvo do konec sveta zastonj čakati, da se uresničijo njega težnje po pravičnej in zasluženej plači v primeri z delom, trudom, odgovornostjo, važnostjo službe ter v primeri z drugimi stanovji. Slovensko učiteljstvo je v svoji „Zavezi“ slovesno protestovalo proti dosedanjemu „zboljševanju“ v posameznih kronovinah, kajti vse dosedanje zboljševanje — ni nič zboljšalo in po tej poti se ne pride do zaželjenega namena. Vse slovensko učiteljstvo naj se strastno oklene izjave „Zaveze“, da učitelj imej drž. uradniku jednako plačo. Ako tega nočejo in „ne morejo“ (?) dati posamezne dežele, naj to stori država!

Drugi, nič manj važni korak, je storilo štajarsko učiteljstvo o binkoštih v Gradci brez ozira na narodnost. Popolnoma se strinjamo z „Učit. Tov.“, kateri piše na strani 285.: „Ta shod — prvi, a ne zadnji svoje vrste — dosegel je svoj velik moralni vspeh. Solidarnost, kolegijalnost, navdušenje za stvar, kar vse je združilo štajarsko učiteljstvo brez izjeme v inpozantnem zboru, mora sleharnemu inponirati, mora vspodbuditi učiteljstvo drugih kronovin, da stori tako, kakor so storili štajarski kolegi: javno nastopiti, javno izreči svoje želje in zahteve, javno in odločno zahtevati, da se izrekó vplivni možje, ali so prijatelji učiteljstvu in šoli in ali hočejo pomagati obema do zaslužene lepše bodočnosti.“

Okritosrčno izjavljam, da sem občudoval vrlo štajarsko učiteljstvo na tem shodu ter da se povsem strinjam s klicem vrlega „Učit. Tov.“, da naj učiteljstvo tudi v drugih kronovinah posnema štajarske kolege. S tem, da sem na prvih mestih omenjal naše „Zaveze“ in vrlih štaj. kolegov, nisem imel namena zastopavljati kranjskega učiteljstva, katero stoji na čelu slovenskega učiteljstva, kajti g. tovariš s Kranjskega, Jernej Ravnikar, je jako krepko zagovarjal svoj predlog pri „Zavezi“, da naj se ljudska šola podržavi, ker dežele nočejo o primerni uredbi plač nič slišati; slovensko učit. v Ljubljani je tudi vložilo na dež. zbor jedino primerno prošnjo, da naj se učit. plače tako preurede, da bodo jednake plačam drž. uradnikov, a dokler se to ne zgodi, naj se določi primerna doklada. Posebno v čast kranjskemu slovenskemu učiteljstvu pa je — „Učit. Tovariš“, kateri posebno krepko in vrlo zastopa šolo in učiteljstvo. Ponosno sme biti učiteljstvo na svoje glasilo! Le po tej poti naprej! Ponosni bodite na misel o snovanji „Učiteljskega konvikta“, na „Cesar Franc Jožefovo ustanovo za učiteljske sirote na Kranjskem“ ter na „Slovensko učit. društvo za vojvodino Kranjsko.“

S takim delovanjem smete zaupno gledati prihodnosti v obraz!

Kako pa je na Primorskem?! Žalostna nam majka . . . Primorska je jedina dežela v naši državi, koje učiteljstvo nima svojega lista, kar gotovo ne dela posebne časti našim sosedom — piše v resnici „Učit. Tov.“ — A ne le to, marveč tudi marsikaj drugega ne dela posebne časti učiteljstvu na Primorskem in še posebej ne onemu na Goriškem. Primorska se deli na tri deželice: na Goriško-Gradiščansko, Tržaško in Istro. Že ta razdelitev ni v prilog naravnemu razvoju šolstva in učiteljstva. Poleg tega pa prebiva na Primorskem še troja narodnost: Slovenci, Hrvati in Italijani. Poslednji so skoro povsem gospodarji na Primorskem, kajti brezobzirno gospodujejo v Istri in Trstu, le na Goriškem je nekako ravnotežje. Glede učiteljskih plač ponašati se sme Trst z okolico, da ima dobro plačano učiteljstvo, a žal, da tam še nimajo deželne postave na podlagi veljavne drž. šolske postave od 14. vel. travna 1869. Glede ureditve šolstva pa se sme ponašati Goriško-Gradiščanska, kjer je šolstvo strogo ločeno po narodnosti tako, da se ne godi nikaka krivica — le v Gorici nimajo Slovenci še ljudske šole kljubu vsim razsodbam vseh mogočih oblastnij. Da je šolstvo na Goriškem dobro urejeno, gre hvala ces. svet. g. Fr. Vodopivcu. — Glede gmotnega stanja učiteljstva pa je Goriško in Istra med najzadnjimi v Avstriji.

Že tak položaj je kriv, da ima učiteljstvo vezane roke bolj kakor kje drugod. Vendar to nikakor ne opravičuje, da učiteljstvo — spi spanje pravičnega . . .

Učiteljstvo na Primorskem ima tudi nekaj svojih društev in sicer na Goriško-Gradiščanskem ima že vsak šolski okraj (brez Gorice) svoje okrajno društvo; v Istri je tudi že nekaj tacih društev. Najstarejše je menda za Koperski okraj, o katerem že več časa ni glasu, a nekdanj je lepo delovalo. Mlajše za voloski kotar, kjer so združeni v bratski slogi Slovenci in Hrvatje, je pričelo lepo delovati: vsprejelo je „Zavezo“ v Opatiji ter se izjavilo za svobodno šolo v „Učit. Tov.“ — Na Goriškem so tri slov. učit. društva in na Gradiščanskem jedno laško. — Po številu udov in po legi v središču dežele je najvažnejše ono za goriški okraj, a po delavnosti je presega tominsko učit. društvo, katero se je tudi izjavilo za svobodno šolo v „Učit. Tov.“ ter izdalo neko spomenico, v kateri se poteguje za zboljšanje žalostnega učit. stanja.

Sicer pa je nastal v goriškem okraju med učiteljstvom nek razkol, katerega je provzročilo nesporazumljenje radi postopanja v doseg zboljšanja žalostnih gmotnih razmer. — Sad tega razkola je okrožnica, katero je izdala manjšina, težeča po napredku, po takem postopanju, i kakoršnem se odlikuje učiteljstvo na Štajarskem in Kranjskem. Dotično okrožnico je priobčil tudi „Učit. Tov.“ na strani 273. — Po reorganizaciji je klical „Popotnik“ in „Učit. Tov.“, po združitvi v deželno učit. društvo so klicali in težili posamezni tovariši tudi na Goriškem in celó občni zbori učit. društev na Goriškem so sklepali, da naj se osnuje dež. učit. društvo, a sklepi so ostali le sklepi, izvršili se doslej še niso. Zakaj neki ne?

Posamezna učit. društva so sklepala, naj se ustanovi učiteljski konvikt v Gorici, a zastonj je bil vsak sklep. Zakaj? In še marsikaj družega se je sklepalo in sklenilo v komaj preteklem času, a izvršilo se ni nič. Zakaj ne?

Na te zakaj je odgovoriti z zato, ker manjka dobre volje, ker manjka delavnosti, požrtvovalnosti, navdušenja, ker manjka duha naprednosti in povzetnosti itd. Vsega manjka. Vsi članki v naših listih so bili doslej zastonj, ker merodajnim osebam je ljub laški: dolce far niente . . .

Veliko večino teh „zato“ ima na rovaši učit. društvo v središči goriške dežele, kajti ono je poklicano in njemu se je poverovala naloga, da izvrši storjene sklepe. Učit. društvo za goriški okraj je krivo, da so na Goriškem med učiteljstvom take razmere, kakoršne sem doslej opisal. Predsedništvo — odbor istega društva zadene ogromna večina vsega vsega neuspeha; ker ono „spi spanje pravičnega“, ker je „zakopalo talente“, mesto da bi jih obrestonosno naložilo; ono „gotovo ne dela posebne časti našim sosedom“ — prav pravi „Učit. Tov.“ Kakó pa je to mogoče? Naravno zato, ker predsedništvo in odbor je vedno o istih rokah, katerim je napredek društva deveta briga; katerim je glavna naloga, vrteti in podstavljati stroj, ki se pri vozu imenuje zavora in cokla; društvo vodijo možje, katerim ni znan pregovor, da „ponižnost puste čakati pred vratmi, — a moč vrata ulomi“; . . . Dovolj! Zaloga je bogata, ako ne bode pomoglo to, pride še in to toliko časa, dokler se mršave naše razmere ne obrnejo na bolje. Tedaj . . .

Maribor. (Hospitacije). Učiteljsko društvo mariborske okolice je po nasvetu svojega vrlega c. kr. okr. šolskega nadzornika, ravnatelja g. H. Schreinerja lani uvedlo hospitacije v šolah te okolice.

Dosedaj so bile že 4 dobro obiskovane hospitacije. Dne 4. svečana je bila hospitacija v Framu, koje se je udeležilo 30 gg. učiteljev.

Gosp. učitelj Pučelik je se svojimi učenci III. razreda podaval uzorno učno sliko šol. pouka v predmetih iz računstva, obravnavanje berila „Čudna skrinjica“ in iz zemljepisja Kras, njega podnebje, vodovje in rastlinstvo, naglašujoč škodljive posledke posekanja gozdov in k temu primerno pesmico. Triglav so učenci končno izvrstno, 2glasno zapeli.

Pouk po formalnih stopnjah se vrši gladko, naravno, zanimanje raste, pazljivost je neprisiljena in trajna in konečni uspeh živo priča, kolike važnosti je pouk po navedeni metodi.

Po šolskem pouku razvil se je v tem živahen razgovor, mej kojim se je povdajalo, da so take hospitacije več vredne nego uradne konferencije, ker se z učenci to dejansko pokaže, kar se sicer teoretično obravnava.

Navzočni gosp. ravnatelj in nadzornik je bil sam vidno zadovoljen z lepim učnim uspehom ter je v krasnem govoru unemal gg. učitelje v tem smislu za jednak uzorni šolski pouk in napredek. Jednako je gosp. učitelj Lud. Černej v krepkem govoru naglašal vrli uspeh hospitacij, izražujoč željo, naj bi se povsod uvedle take hospitacije v dosego uzornega in uspešnega šolskega pouka.

Vestnik.

Cesar Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem: Gospod Letnar Lovro, nadučitelj v Mengišu, 4·80 gld.; gđc. Gerkman Emilija, učiteljica v Mengišu, 2·40 gld.; gđc. Konschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Raunacher Ema, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Illerschitsch Franja, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Golf Klotilda, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Naglas Jakobina, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Bauer Alojzija, nadučiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; g. Dragotin Benedik, nadučitelj v Smledniku, 1·80 gld.; gospa Julija Moos, nadučiteljica v Ljubljani, 1·50 gld.; gđc. Wessner Marija, nadzorovalna dama na višji slov. dekliški šoli v Ljubljani, 1·50 gld.; gđc. Zupan Nežika, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.; gđc. Marout Marija, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Borowsky Julija, učiteljica v Ljubljani, 0·90 gld.; gđc. Zem me Franja, učiteljica v Ljubljani, 0·60 gld.; gđc. Gusl Emilija, učiteljica v Ljubljani, 1·20 gld.

Učiteljski konvikt: Čestilci r. drd. Ivana Starca v Postojini po g. Št. Primožiču 28 K; učiteljstvo I. mesne šole v Ljubljani in sicer gg.: c. kr. okr. šolski nadzornik Andrej Žumer 10 K; vodja Maier Jožef 2·40 K; Furlan Jakob, Gangl Engelbert, Josin Maks, Petras Henrik in Režek Juraj à 1·20 K; Gale Fran 60 h; g. J. Zalokar, pot. trgovec, 1 K; gđc. Milka Žigonova iz Metlike, 4 K; gđc. Gusl Emilija, učiteljica v Ljubljani, novoletni odkup 1 K; g. Janežič Janko, učitelj v Ljubljani, novoletni odkup 1 K; g. A. Razinger, učitelj v Ljubljani, 40 h; g. Fran Bahovec, učitelj v Ljubljani, 2 K; gđc. Emilija Thuma nabrala na sokolovi maškaradi v Postojini, 11 K; g. Moos Julija, nadučiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Wessner Marija, nadzorovalna dama v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Zupan Nežika, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Marout Marija, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Zem me Franja, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; gđc. Gusl Emilija, učiteljica v Ljubljani, 1·20 K; po g. Fran Črnagoju: gospa Premelič-Črnagoj 2 K, gđc. Črnagoj Pepa 2 K, g. Premelič Jože 1 K, g. Bloudek Boleslav, c. kr. inženir v Tacnu 4·60 K; g. Ferdo Juvanc, nabral na maškaradi v Cerknici 6 K; g. Ulrik Konjar, učitelj v Motniku, 3 K; sl. „Kmetka posojilnica na Vrhniki“, 40 K; „Postiljonček“ nabral na maškaradi čitalnice v Metliki 8 K; čisti dohodek zabavnega večera s tombolo, ki ga je priredil g. učitelj J. Baraga v Besnici pri Kranji dne 28. svečana t. l. 14 K; g. Fran Slanc, nadučitelj v Litiji, nabral ob odhodnici g. pl. Andriolija pri odličnih prijateljih nove šole 60·20 K; g. dr. Lovro Požar, ravnatelj višje slovenske dekliške šole v Ljubljani, 2 K; slavna posojilnica v Zagorji ob Savi, 10 K; gosp. J. Potrato, učitelj v Št. Vidu pri Brdu, 2·40 K.

M. Močnikov spomenik: G. Ravnikar Jernej, nadučitelj v Mokronogu, 10 K.

Osobne vesti. Deželni šolski svet je v svoji zadnji seji imenoval: g. Franca Potokarja pri D. M. v Polju stalnim učiteljem istotam, g. Jožefa Samido v Smuki stalnim učiteljem istotam, g. Matijo Petscheta na Toplem vrhu stalnim učiteljem istotam, gspdc. Rafaelo Inglič v Begunjah za stalno učiteljico istotam, g. Antona Smerdelja v Planini stalnim učiteljem istotam, g. Rudolfa Horvata v Oreheku, nadučiteljem v Zagorju in gospoda Ivana Klemenčiča na Rečici, učiteljem na meščanski šoli v Krškem Iz službenih ozirov sta bila premeščena g. Franc Spintre, nadučitelj v Kočevji, v Kamniku in g. Valentin Burnik, nadučitelj v Kamniku, v Metliko. — Gspdc. K. Eržen je nastavljen začasno na dekliški šoli na Vrhniki.

Učiteljski konvikt. Ob ustanovitvi našega društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani so mnogoteri tovariši naši zmajevali z glavami, češ, nikdar ne bode nič iz tega! Veseli nas, da je dandanes, ko naše društvo napreduje bolj in bolj, število nasprotnikov in nevernih Tomažev tako pičlo, da popolnoma izgine v številu prijateljev in podpirateljev naših. In toliko smo že prevzeti ob požrtvovalnosti vrlih tovarišev in tovarišic, ob vstrajnosti in odločnosti, s katero so se poprijeli dela in končno ob lepih uspehih, katere doseže trudapolno, požrtvovalno delovanje odborovo pri raznih prijateljih našega narodnega učiteljstva, pri raznih zastopih, društvih in korporacijah, da zavestno prorokujemo vsem in vsakemu: Ne bode preteklo štiri, pet let, in imeli bomo v beli Ljubljani belo hišo, o kateri bomo mogli reči, da smo jo zgradili sami, podprti z darovi dobrih prijateljev svojih, da imamo svoj dom, a otroci naši varno zavetje! — Kolikor nam svedočijo naše informacije, je naklonjen društvu našemu slavni dež. zbor, mestni zastop in kranjska hranilnica. Vsak teh treh važnih zastopstev nam bode svoječasno priskočil izdatno na pomoč ter omogočil izvršitev započetege dela. Nadejamo se — kolikor so nam porok zagotovila — da bomo imeli že letos prostor, kjer bomo začeli s pomočjo božjo in podporo prijateljev svojih kmalu kopati temelj. Tudi načrti se že izdelujejo. — Tovariši, stopimo odločno na delo, da kolikor mogoče kmalu dosežemo zaželeni zmoter! Vsak in vsaka, komur je za napredek in povzdigo učiteljstva, deluj, pa pridobi našemu društvu prijateljev in podpornikov! Pisali smo že nekoč o tem, a danes ponavljamo besede: *Dandanes ni več učitelj samo tisti, kdor vrši v šoli štanovsko svojo dolžnost, nego tisti, ki dela po svojih močeh za naš konvikt!*

Odlok o volilnih zadevah. Upravno sodišče je na pritožbe odredilo, da upokojevi učitelji nimajo prednostne volilne pravice.

Analfabeti. Pri zadnjih državnoborskih volitvah za V. kurijo v Ljubljani je bilo med volilci, ki so prišli na volišče, dobra tretjina analfabetov. Vsi ti „zavedni volilci“ so še iz stare šole!

Naši državni poslanci. Mesta in trgi na Kranjskem so poslali na Dunaj odločne pristaše nove šole, kmetske občine pa udane pristaše stare „verske šole“!

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O redni seji, katera se je vršila v torek dne 9. sušca t. l., smo prejeli nastopno poročilo: Potem ko predsednik proglasi sklepčnost, poroča zapisnikar o došlih kurencijah in pove, kako so bile rešene, kar se vzame brez ugovora na znanje. Pri ravnateljstvu c. kr. zaloge šolskih knjig je upostovati še naknadnega kredita za knjige ubožnim učencem in učenkam. S 1. mal. travnom t. l. je otvoriti na obrtni pripravljalnici I. mestne deške petrazrednice v I. oddelku vsperednico in v pokritje nedostatka napraviti prošnjo na občinski svet, deželni odbor in trgovinsko zbornico. Dalje je deželni odbor in trgovinsko zbornico naprositi, da svoje prispevke za vzdrževanje obeh obrtnih pripravljalnic primerno zvišata. Prošnji pomožnih katehetov Frana Birka in Frana Ferjančiča za nakazilo nagrade glede pouka v verouku za I. polletje tekočega šolskega leta in pa prošnja nekega učitelja za novčeno podporo se priporočilno predlože deželnemu šolskemu svetu. Radi podiranja starega in priprav za zgradbo novega župnišča se ima ob velikonočnih počitnicah na vnanji uršulinski šoli pouk prekiniti do 10. vel. travna t. l. Učitelju Avgustu Kleču se pripozna s 1. sušcem t. l. tretja službeno starostna doklada. Reši se več prošenj za dovolitev izpusta iz vsakdanje šole in pa zopet na prošnjo za oprostitev od obvezne slovenščine na mestni nemški dekliški ljudski šoli. Na znanje se vzame nadzornikovo poročilo o telovadnemu pouku na isti šoli. Potem, ko predsednik poroča o opazkah, ki jih je napravil povodom obiska I. mestne deške petrazrednice in mestne nemške dekliške šestrazrednice in odgovori na neko vprašanje glede nameravane in sklenjene prezidave I. mestne deške petrazrednice, sklene se seja po šestih zvečer.

Odlikovanje. Dne 7. sušca se je vršila na II. mestni šoli sicer tiha, a vendar javne omembe vredna slavnost. Župan ljubljanski Hribar je izročil diplomi meščanstva ljubljanskima starostama mestnega učiteljstva, gospodu pokojnemu voditelju II. mestne šole Leop. Belarju in sedanjemu voditelju omenjene šole, gospodu Fr. Raktelju. V lepo okrašeni telovadnici se je k tej slavnosti zbralo ljubljansko učiteljstvo z gosp. nadzornikom Fr. Levecin. Gospod župan Hribar je omenil v svojem nagovoru, da je preteklo 25 let, od kar službujeta slavljenca kot učitelja in vzgojitelja v Ljubljani; občinski zastop ljubljanski je imenoval oba svojima meščanoma ter ju tako odlikoval v najvišji meri. In zaslužila sta tudi oba gospoda to odlikovanje! G. Belar deluje že na ljudsko-šolskem polju od leta 1847., za dobe svojega upokojenja pa na glashbenem polju, kateremu je žrtvoval svoje moči od početka svojega učiteljevanja. G. Raktelj vzgaja mladino našo od leta 1851. in še danes ni prenehal s plodonosnim svojim delovanjem. Koliko sto in tisoč otrok sta že vzgojila oba! S tem pa nista odlikovana samo slavljenca, nego s tem je odlikovan zajedno ves učiteljski stan, zlasti mestno učiteljstvo, katero deluje vstrajno.

vzorno in vspešno v naših šolah ter tako vzreja nežno mladino v odločno, narodno, zavedno meščanstvo. To delovanje učiteljstva se je začelo bolj kakor kdaj prej upoštevati sedaj, in verovati sme naše učiteljstvo, da so se mu jeli svitati boljši časi. Na to je izročil gospod župan krasno izdelani diplomi gg. Belarju in Raktelju. Govor gospoda župana Hribarja je bil vzprejet z glasnim odobravanjem. — Gospod Belar izreče ginjen iskreno zahvalo za toliko odlikovanje, češ, da se bo še izkazal vrednega odlikovanja; zato hoče še nadalje do poslednjega diha delati za napredek in omiko narodovo. Končno zakliče slavo mestnemu šolskemu svetu, občinskemu zastopu in njegovemu dičnemu načelniku županu Hribarju. Vsi prisotni so pritrdili glasno govorniku. Gosp. Raktelj zahvali takisto g. župana za odlikovanje. Slavljence pravi, da nima zaslug, storil je le to, kar je storiti dolžan. Pri poslovanju njegovem so mu pomagali in ga podpirajo še sedaj vrli tovariši, s katerimi deli odlikovanje svoje. To bodi našemu učiteljstvu v spodbudo, da bodo še nadalje sveto služili domovini po geslu: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Glasni živijo-klici so pritrdili govorniku. S tem je bila končana slavnost. Gg. slavljencema častitamo tudi mi presrečno, želeč, da ju ohrani Bog še dolgo vrsto let ter blagoslovi njiju velezaslužno delo mej narodom slovenskim!

Klerikalci in krščanski socialisti. Prvi hočejo imeti učitelja za mežnarja, drugi pa mežnarja za učitelja!

Vabilo. Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj bode imelo svoj redni občni zbor dné 8. mal. travna t. l. v Radovljici. Začetek ob 3. uri popoldne. Razven običajnih toček bode poročal gosp. J. Korošec „O Julskih Alpah“. K obilni vdeležbi vabi *odbor*.

Razinger-Zumrove stenske table so ravnokar izišle v Kleinmeyerjevi bukvarni.

Officium defunctorum. Volks-Ausgabe je knjižica, katero je priporočiti učiteljem-orglavcem, posebno začetnikom. V knjižici so antifone in psalmi, ki se pojejo pri mrličih, preložene na navadne note z „g“ ključem. Samoglasniki, na koje pride kadenca i. t. d. so razprto in bolj debelo tiskani. Po tej knjižici poje lahko vsakdo tako zvane „bile“ ali „vigilije“, če tudi o koralu nič ne ve. Velja 18 kr. v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

Fr. Razpotnik

C. kr. izpraševalna komisija za občé ljudske in meščanske šole v Ljubljani.

Usposobljenosti izpiti se začno dné 3. vel. travna ob osmih jutraj.

Ljudsko šolstvo na Kranjskem. Deželni odbor kranjski je začel proučevati in ukrepati, kako bi se v smislu letošnjih sklepov in resolucij deželnega zbora izboljšalo gmotno stanje ljudskih učiteljev, in kako bi se za dež. finance ugodno uredilo zalaganje njih plač.

Krščanski socialisti dunajski so odkriti nasprotniki nove šole. To je pokazal tudi obč. svetovalec dunajski gosp. Gregorič, ki je v seji obč. sveta 11. svečana t. l. rekel: Učitelji so plačani uradniki, mi smo oni, ki lahko zapovedujemo, česar se bodo naši otroci učili v šoli; Krščanski socializem je tem najnovjšim osrečevalcem le nekako figovo peresce, s kojim prikrivajo svoje klerikalne naklepe.

Gorenjeavstrijski deželni zbor se je tudi posvetoval o povišanju učiteljskih plač. Sklenil je, da se plače zboljšajo, kadar bodo dopuščale gospodarske razmere. Učitelji bodo pač še morali dolgo čakati. Klerikalna večina bode vedno trdila, da gospodarske razmere povišanja ne dopuščajo. Poslanec Ebenhoch je pri tej priložnosti zopet izlil ves svoj srd na učitelje. Očital jim je, da nimajo vere in domoljubja in da se pajdašijo s socialisti. Poslanec Beurle je Ebenhochove napade zavračal kot pavšalna sumničenja. Povedal mu je več jako resničnih, a gorenjeavstrijskega klerikalnega voditelja se ničesa ne prime. Poslanec Zehetmayr je pa zatrjeval, da se kmetom še slabše godi, kakor učiteljem, potem se je pa izrekel, da se zopet upelje šolnina. Z upeljave šolnine menda hoče ta klerikalec povzdigniti stan.

Propala mladina. „Hrvat. Braniku“ pišejo: Znano je, kako se prizadevajo Madjari, da bi po železnicah na hrvatski zemlji zasnovali madjarskih šol. Te šole so jedro njih kolonij, v katere love in mamijo domačine, da jih raznarodé. Tu navajam istinit slučaj, ki more v srce zbsti slehernega Slovana: Dné 13. m. m. sem potoval na železnici iz Broda v Vinkovce. V istem kupeju je bilo par drugih potnikov in več malih šolarjev, ki so se z raznih postaj in stražnih vozil z vlakom v Vinkovce v madjarsko šolo. Hkratu so pričeli otroci popevati hrvatsko pesem po ariji „Još Hrvatska nij propala“. Toda strmite, s kako popačenim tekstom! — Ta izgubljen dečarija je pela: „Još Hrvatska nij propala, — Al če na skoro! — Visoko se ona stala, — Al če bogme past“ itd. Tako se na teh nesrečnih šolah otroci raznarodujejo, da celo svoji domovini žele zlo in propast ter ji pljujo v lice! Ni mogoče, da so si otroci kaj tacega sami izmislili. Ta žalostni slučaj dokazuje jasno, da imajo madjarske šole na Hrvatskem popolnoma isto svrhu, kakor mej Slovenci v Istri in po Goriškem „Lege nazionale“!

Času primeren sklep. Na shodu okrajnega učiteljskega društva v Marijinem Celju se je sklenilo, stopiti v zvezo s slovanskim učiteljstvom ter v združenini močni delovati proti klerikalnim naklepom, da bi se skrčila šolska dolžnost ter utesnil ljudsko šolski pouk. — Mi smo v tem smislu še pisali v našem listu, zato ta sklep zgoraj omenjenega učiteljskega društva z največjim veseljem pozdravljamo. Oziraje se na nevarnost, ki preti avstrijskemu ljudskemu šolstvu in učiteljstvu, nas ne sme ločiti narodnost posameznikov in tudi ne posamezne kronovine; vsi smo avstrijski učitelji in vsi imamo jednega in istega „sovražnika“!

Vedno ista pesem. Naši domači nasprotniki nove šole se še sedaj ne morejo pomiriti, ker sta gg. ces. svetnik Murnik in dr. Ivan Tavčar volila v deželni šolski svet kranjski g. dr. Schaffer-ja. Znano nam je mnenje slovenskega učiteljstva o tej izvolitvi; zato povemo javno in odkrito, da je slovenskemu učiteljstvu prav po volji, da je namesto kakega nasprotnika nove šole izvoljen v dež. šol. svet napredni, svobodomiselni ter novi šoli in učiteljstvu naklonjeni dr. Schaffer.

Vabilo. Kamniško učiteljsko društvo ima svoje zborovanje v četrtek dne 22. mal. travna; ako je ta dan deževno vreme, pa prihodnji četrtek 29. mal. travna na Prevojah pri g. Škoficu ob 10. uri dopoldne s sledečim vspeedom: 1. Nagovor predsednikov 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo. 3. Zbirka pravopisnih in spisnih vaj, poročevalec g. Srečko Malenšek. 4. Volitev odbora. K obilnej udeležbi najuljudneje vabi odbor.

Naznanilo. Bilo je okoli novega leta, ko sem se na povabilo g. J. Dimnika odločil, da hočem v prid „Učiteljskemu konviktu“ izdelovati in zalagati šolske zvezke.

To svojo namero sporočil sem tudi slavnemu vodstvu imenovanega konvikta, s katerim sem v to ime stopil v tesnejšo zvezo in dogovor. Temu primerno objavil je potem tudi že Učiteljski Tovariš notico, v kateri so se narodni učitelji že naprej opozarjali na to mojo idejo, ki je bila ondi opisana v glavnih potezah.

Gledé na to usojam si pripomniti, da sem si sedaj že pribavil v to svrhu potrebno zalogo papirja najboljše vrste ter si za jedno omislil tudi najnovejšo masinelo pripravo za izdelovanje napominjanih šolskih zvezkov.

Le-ti zvezki se v dotični moji delavnici že prav pridno izdelujejo, tako da mi bode v kratkem mogoče z razpošiljanjem uzorcev od vseh slavniš šolskih vodstev pričeti, koji uzorci naj potem sami hvalijo blago, ki bode v ceni jednako, pač pa **kvalitativno mnogo boljše in okusnejše od vseh dosedanjih zvezkov**, ki se rabijo po Slovenskem.

V isti namen nameravam nadalje vpeljati tudi šolske ploščice (tablice), o katerih hočem ob priliki natančneje izpregovoriti.

Končno naznanjam, da poleg sedanje svoje trgovine prav v kratkem otvorim tudi še posebno prodajalnico z vsakovrstnim šolskim blagom, tako da mi bo mogoče najbolje in z najboljšim blagom postreči šolskim in učiteljskim krogom v vsakem oziru.

Zagotavljajoč že naprej, da se bodem vsikdar po svojih močeh potrudil, se priporočam in belježim z odličnim spoštovanjem

Josip Petrič,

izdelovatelj šolskih zvezkov in tvorniška zaloga papirja
v Ljubljani, Kolodvorske ulice št. 22.

Okrožnica iz „srečnih starih časov“. Dan na dan in ob vsakej priliki trobijo nasprotniki nove šole o popačenosti in sprijenosti sedanje mladine ter trdé v jedno mer, da je vsemu temu kriva nova šola. Seveda, pravijo, vse bolje je pa bilo v „srečnih starih časih“! Nastopna okrožnica škofijskega konsistorija v Lincu z leta 1816, kaže natančno, kako vse bolje je bilo takrat:

Currende.

„In Folge eines hohen Studienhofcommissions-Decrets vom 6. September (1816) Rggs. intim. October 14 486 wird den Herren Decanatsschulaufsehern hiemit aufgetragen, ihre unterstehenden Katecheten und Lehrer anzuweisen, der immermehr einreißenden Immoralität der Schuljugend mit allem Nachdrucke entgegenzuarbeiten, sich dann von ihnen am Ende des Schuljahres einen Bericht über den sittlichen Zustand der Jugend mit Angebung der Quellen ihrer Unsittlichkeit einreichen zu lassen, um ihn dann in dem jährlichen allgemeinen Schulberichte aufzunehmen.

Vom bischöflichen Consistorium Linz, 16. November 1816.

Sigismund,

Bischof.

Johann Evangelista Waldhauser,
Domscholaster und Schuloberaufseher.“

Da bi se prišlo v okom vedno večji nenravnosti med mladino, je ista oblast tudi odredila:

„2. Der Religionsunterricht muss eingreifender, herzlicher und eifriger gegeben werden, als noch an vielen Orten geschieht.“

„Manche Katecheten ertheilen diesen Unterricht auf eine Art, die zu oberflächlich oder zu philosophisch ist, zu wenig in das Herz und Leben eingreift . . .“

Kako pri srecu je bila šola gospodom duhovnikom, je razvidno zopet iz okrožnice istega škofijskega konsistorija, koja se je izdala zaradi tega „weil viele Schullehrer sich beklagen, dass sie diesen Auftrag nicht befolgen können und bisher keine Sammlung der Schulverordnung haben, — weil ihnen dieselben von ihren Ortsseelsorgern nie mitgetheilt werden.“

Tako je bilo gledé npravnosti mladine, gledé veronauka za časa verske šole in gledé šolskega obiska v „srečnih starih časih.“

Državnozborni kandidat iz „verske šole“. Koliko so se učili v stari šoli, nam kaže ta-le slučaj. Fr. G. iz S. v Dol. Avstriji je nastopil namreč kot državnozborni kandidat za V. kurijo ter je razposlal volilecem ta-le oklic:

Als Kandidat am 9. März 1897,

Als Kattolischer Grist

drätte ich für das gemeine Follg for.

1. Das der Bauer stand ist heidzudage ein Beschwerlicher stand ist das ist genau zu begreifen denn wir legt im Sofiell auf das er es nicht mer er dragen kann.

2. Das der Gewerbetreiber nicht mer leisten kann als er leisten tud.

3. Das der Kleinheiller heittzudage so Gestelt ist, wein es nicht Vo Seinen Eigenen mutte her unttter Spartt Von der Hittn da fon laufen kann.

4. Das die Kattolischen Prister und die Kattolischen Lerer ir Rächt auf den Grist Kattolischen Glauben er halten und ich mith innen miht wirken wolle.

Seyfrieds, am 19. Februar 1897.

Franz Gastinger,

Hausbesitzer in Nr. 4 Seyfrieds.

In vendar je stavil krščanski socijalist Vergani v dež. zboru predlog, naj se šolska dolžnost skréi!

Potrjena šolska knjiga. Naučno ministerstvo je potrdilo Fr. Orožnov Zemljepis za meščanske šole. III. stopnja. Dobiva se v R. Miličevi zalogi.

Važna odredba. Mit Beziehung auf den Bericht vom 2. Jänner 1896 Z. 1349 betreffend die vom Religionslehrer angestrebte Einführung der Beaufsichtigung der Schulkinder an Sonn- und Feiertagen beim vormittägigen Pfarrgottesdienste durch den Lehrkörper der Volksschule in B . . . wird dem Bezirksschulrath unter Rückschluss der Beilagen im Einvernehmen mit dem fürstbischöflichen Ordinariate eröffnet, dass in Anbetracht der Schwierigkeiten und Bedenken, welche sich gegen das Ansuchen des Religionslehrers N. N. in B. geltend machen, vorderhand diesfalls eine Verfügung nicht getroffen werden kann.

Der k. k. Bezirksschulrath hat demnach diesfalls das Weitere zu veranlassen.

Laibach, am 2. März 1896. Der k. k. Landespräsident

Hein m/p.

Knjige „Slovenske Maticе“ za leto 1896. Minoli mesec jela je „Slov. Matica“ razpošiljavati svojim članom knjige za leto 1896. Te so: „Letopis“, uredil A. Bartel, dr. Glaserjeva „Zgodovina slov. slovstva“ III. del, II. snopič „Slov. narodnih pesmi“, uredil dr. Štrekelj, „Slov. zemlja II. del“, in sicer opisuje v tej knjigi prof. Rutar „Samo svoje mesto Trst in mejno grofijo Istro“; „Knezova knjižnica“, III. zvezek. Vseh knjig je torej 5, kar je za ceno 2 gld. jako mnogo ob tako malem številu naročnikov. Priznati se mora, da je berilo jako izbrano in gotovo najde vsak naročnik nekaj, kar mu bo ugajalo. Popolnoma jednostranska pa nikakor ne mora biti „Matica“, da bi, recimo po želji nekaternikov, gojila samo znanstvo, po želji drugih zopet samo leposlovje. Izključno znanstven med letošnjimi knjigami je jedino „Letopis“ in izključno leposlovna „Knezova knjižnica“. V ostalih treh je kolikor toliko združeno utile cum dulci. Toda vkljub vsemu trudu odbora, da izdaja knjige, katere čita lahko i izobraženec in neizobraženec, ne le da število udov ne raste, ampak celó pada po nekaterih pokrajinah. Tako n. pr. je nazadovala škofija goriška za 17, Tržaško-koperska za 6 in krška za 9 udov, dočim se v drugih škofijah kaže jako bogatelen prirastek. Vzrok temu nazadovanju tiči jedino le v skrajni letargiji in apatičnosti poverjenikov in razumništva; koliko je olikanih in omikanih Slovencev, ki niti ne vedó, da sploh obstoji književno društvo z imenom „Slov. Matica“! Tudi slov. učiteljstvo se malo briga za prospeh „Slov. Maticе“, tako da velika večina niso njeni člani! Čas je že, da se prebude „Matičini“ poverjeniki iz mrtvila; saj nam kaže število udov „družbe sv. Mohorja“, kaj da premore žilavost poverjenikov!

Šolski strajk. Po nekaterih planinskih deželah je duhovščina začela hudo agitacijo proti novi šoli. Najprej se hoče znebiti nepovoljnih jej učiteljev. Neki nemški list pripoveduje, da duhovniki že nagovarjajo stariše, naj ne pošiljajo otrok v šolo, koder so liberalni učitelji. Če bodo poklicani, zakaj otrok v šolo ne pošiljajo, naj poreko, da otrok ne morejo pošiljati v šolo učitelju, ki jih katoliški ne vzgaja, ampak le sprija. Klerikalci

se nadejajo, da bo vlada poskrbela, če se začne tak štrajk, da se vsaj iz planinskih dežel odpravijo liberalni učitelji in šola popolnoma izroči v roke duhovščine. Prepričani so namreč, da se sedanja vlada ne bode upala odločno upreti hujskačem proti novodobni šoli. Klerikalci povsod začenjajo boj proti novi šoli, v nekaterih deželah bolje, v drugih manje odkrito.

Jeza proti učiteljem je v klerikalnih in krščanskosocijalnih krogih silno velika, ker so se nekateri učitelji predrznili govoriti na nekaterih shodih in potegovati se za svobodno šolo. „Vaterland“ zahteva temeljite reforme šolstva. Krščanskosocijalni listi prete učiteljem na vse mogoče načine in jim očitajo, da nimajo soditi o strankah, ker niso hodili v visoke šole, kakor mnogi krščanski socijalisti. Poslednja trditev je prav smešna. Po tem takem bi tudi dunajski župan Strobach ne smel soditi o drugih strankah, ker tudi ni znano, da bi bil kdaj hodil v kako višjo šolo.

Slovenski običaji zapisal deželni šolski nadzornik J. Šuman. Časopis za avstrijsko folkloristiko (Zeitschrift für öst. Volkskunde) prinaša v svojem 12. sešitku za l. 1896. dva slovenska običaja od Sv. Ane v Slovenskih goricah. Prvi nam pové, da običavajo tam mrtvega hišnega gospodarja, predno ga na pokopališče odneso, še na hišni prag položiti, da vzame slovo od hiše in gospodarskih poslopij. (Stari Slovani so verovali, da se duša mrtvih ne preseli koj v „nav“, nego da se še nekoliko časa mudi na drevju okoli hiše, zato so nastavljali mrtvecem raznih jedil na okno). Drugi običaj predpisuje, da se mora svinja potrositi z „žegnano soljo“, predno se jo zakolje, kakor so Grki posipali živalske žrtve z ječmenom. — Pri tej priliki opozarjamo naše izobraženo občinstvo na omenjeni časopis in želimo, da bi se našel tudi kateri Slovenec, ki bi zbral mnogobrojno naše folkloristično gradivo, ki je raztreseno po vseh mogočih naših zbornikih (Slov. Bčeli, Šolskem prijatelju, Slov. Glasniku, Novicah, Zvonu, Kresu, Mat. letopisih itd. itd.), ali da bi vsaj napisal znanstveno napotilo, kje nam je teh stvari iskati in je priobčil v navedenem časopisu. Predmeti naj bi bili urejeni po načelih Krekove „Einleitung in die slavische Literaturgeschichte“.

Učiteljski konvikt. Posl. Višnikar poroča o prošnji društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani za podporo in predlaga z ozirom na to, da ima društvo še premalo nabranega denarja, dežela pa ne more toliko prispevati, kolikor bi bilo za zgradbo sedaj treba, naj dež. zbor izreče, da priznava važnost konvikta in da bode zanj prispeval, kadar bo zgradba zagotovljena. — Sprejeto.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zahl 281

B. Sch. R. An der zweiclassigen Volksschule in O b l a k gelangt die zweite Lehrstelle mit den Bezügen der IV. Gehaltsklasse zur Besetzung. Die Competenzgesuche sind bis 18. April 1897 hieramts einzubringen.

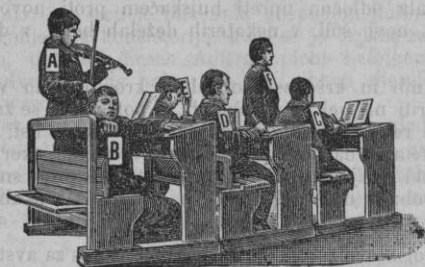
K. k. Bezirksschulrath Loitsch, am 25. März 1897.

Listnica uredništva: **Sl. direktorij „Zaveze“:** Ni bilo še mogoče; prosimo potrpljenja. — **G. dopisnik z Goriškega:** Dopisom, ki vspodbujajo učiteljstvo na delo v blagor našega stanu in korist nove šole, je naš list vedno na razpolago; prosimo, le nadaljujte. Pozdrav! — **V logaški okraj:** Hvala lepa; pri prvi priliki. Pozdrav! — Da nam bode mogoče čim preje vstreči željam p. i. sotrudnikov, bomo zaradi pretesnega prostora stalni članek „Martin in Jera“ ustavili za toliko časa, da bode dovršeno „Ustavoznanstvo“. — Podrobno razpravo v normalnošolskem zakladu bomo objavili takoj, ko bo izgotovljen stenografični zapisnik.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1 polni male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod Fran Črnagoj v Ljubljani (na Barju).

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. Oznaniła in poslanice se računijo za celo stran 10 gld., pol strani 6 gld., $\frac{1}{3}$ strani 4 gld., $\frac{1}{4}$ strani 3 gld., $\frac{1}{8}$ strani 2 gld. manjši inserati po 15 kr. petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru.

Ivan E. Weixl

v Kamnici pri Mariboru

priporoča svoje higij., c. in kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje po nizki ceni. — Ta sestav pridobil si je strokovnjaško in zdravniško simpatijo povsem, in je vpeljan že v mnogih šolah avstrij.-ogers. dežel in tudi Nemške države. (5—4)

Razgled gratis in franko.

Brata Eberl,

tovarna oljnatih barv, firneža in lakov; pleskarja c. kr. drž. in c. kr. priv. južne železnice

v Ljubljani, v Frančiškanskih ulicah št. 4.

prevzema vsa v pleskarstvo spadajoča dekorativna, stavbinska in pohištvna dela. Slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom priporočata neblisčeči lak za šolske table.

Delo reelno in fino, izvršitev točna in po najnižjih cenah. (2—5)

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice št. 9

priporočata svojo bogato zalogo izgotovljene moške in ženske obleke v vsaki velikosti ter najboljše perilo in zavratnice po najnižji ceni.

Kdor si kupuje obleko, ogleda naj si najprvo najino zalogo.

Naročila po meri se izvršujejo točno in ceno na Dunaju.

Ilustrovani ceniki se razpošiljajo franko in zastonj. (3—5)

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Franc Čuden

urar v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

priporoča svojo bogato zalogo vsakovrstnih žepnih in stenskih ur, budilnikov, prstanov, uhanov, šivalnih strojev od 25 gld. naprej, biciklov od 125 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo natančno in točno.

Novi cenovniki na zahtevanje franko in zastonj. (4—5)